

A lebegő vasút, a Derű meg az Oldsmobile

A FÖLDGÖMB A SZTÁR A PESTIEK ROHAMA

Tíz napja él a múzeum. A Liget peremén fekvő nagy, szürke épületet megrohanták az emberek. A Közlekedési Múzeum tíz napja kaput nyitott: megelevenedett a szürke épület, tömeget fogad a Városliget pereme.

Nem volt pénz...

Kiszámíthatatlan pestiek... Ki számított ekkora rohamra, nekibuzdulásra? Hatvanezer belépőjegyet nyomtatott a múzeum két hónapra, s tíz nap után maradt belőle tízezer. Délelőtt sorbanállnak az iskolák, délután, munka utáni séta helyett ide jönnek a felnőttek. Dr. Vaszkó Ákos tudományos főmunkatárs: „Allandóan

Az ügyeletes muzeológus ezentúl sokat lesz szolgálatban. A lóvasút 100. évfordulójára még az idén megrendezik A fővárosi közlekedés száz éve című kiállítást. Nemzetközi vasútmodell-kiállítás lesz, terveznek úrhajózási kiállítást és a közlekedési munkásmozgalom történetét is szeretnék feldolgozni.

Villanások a közlekedés múltjából, a mostani kiállításról. Ime, az első magyarországi vasútépítési kísérlet, a Bodmer-féle „pest-kőbányai lebegő vasút”. A lebegő vasutat 1827-ben 7,6 kilométeres szakaszon építették fel. A fapályás útvonal a mostani Kőbányai Sörgyár környékéről indult és a Keleti pályaudvarig húzódtott. Korabeli sajtót olvasok a lebegő vasút képei fölött: talán nem is volt olyan lebecsülendő ez a pest-kőbányai vasút? „Tíz kocsin volt 448 mázsa, és ezen szállítást két kis parasztló húzta...” Országos hálózatot akartak építeni budapesti központtal, s a vonalak Bécs-új helyig, Debrecenig, Fiuméig futottak volna. De nem felelt meg a faanyag, s ami még fontosabb: pénz sem volt. A Bodmer-féle lebegő vasútnak emléke sem maradt a fővárosban.

Sindarab, keresztlevél

A közlekedés az akkori embernek is állandó témája volt. Hogyan lehetne gyorsabb a lóvasút? Javaslatokat közöltek a lapokban a régi humoristák, karikaturisták: hogyan lehetne maximálisra növelni a sebességet. A kocsik elé fogjanak a lovak helyett agarakat, az agarak előtt húzzanak egy műnyulat, s úgy száguld majd a vasút, hogy ember legyen, aki megállítja...

Ki gondolta volna 1847-ben, hogy az első vasúti baleset, a Szolnok és Abony között kisiklott szerelvény emléket őrző sindarabot a Városliget peremén mutatják majd egy másik század embereinek? S ugyanitt nézegetik a látogatók a MÁV keresztlevelét. Mert a keresztlevél itt van, vitrinben őrzik a múzeum. A tönkrement vasúti társaságok vonalait a kiegyezés után átvette az állam; így alakult meg a Magyar Királyi Államvasutak 1868-ban, ekkor született a keresztlevél, a kétnyelvű, magyar-német szolgálati utasítás. S a tőkés társaságok Magyarországon ebben az időben kapták meg a királyi aláírással díszített, cirádás okleveleket, amelyek sérthetetlen jogokat 90 esztendőre biztosították.

Csepelék

Kiszámíthatatlan pestiek... Téved, aki azt hiszi, hogy a kiállítás soraiban talán valamelyik mozdony remekbe szabott mása, talán 1847-ből, aranyozott vaspántjaival a Derű mozdony, amely pöfögve futott a Práterben, esetleg a Carolina, az első dunai gőzhajó. A sztár: a kivilágított, nagy földgömb, a világ összes fontos földi, légi vízi útvonalával. Domborzatok, földrészek, pontosan bemért útvonalak: a látogatót érdekli, hogy Afrikában tulajdonképpen csak egyetlen nagy, országokat összekötő műút van.

S a Csepel család hiányozhatna innen? Úkunokák, unokák, fiak — sorban a különböző teljesítményű, különböző korú járműmotorok. Vagy az automobilmek hiányozhatnak? „1898, Oldsmobile.” A legrégebb ismert magyarországi autó. Egy régi Opelén vászontető, jobb oldalán, az ajtó mellett nagy, sárga duda. Tulajdonosa az első világháború előtt körbetúrta vele Európát — a sebességről nem maradt fenn adat —, aztán a második világháború után szétszerelte, alkatrészeit eldugta lakásában. Ugy kellett felkutatni, összeszerelni az 1904-es Opelt.

Zsélyi Aladár már repülőgépet épített. Gépe 1909-ben Kvasz András pilótával a magasba emelkedett. Törékeny gép volt, könnyű, játékos szitakötő, s ahogy most ott függ a mennyezet alatt két zsinegen, nem hinné az ember, hogy bátorsága volt valakinek felszállni vele.

A repülőgép, meg Asbóth Oszkár helikoptere — ez már a modern technika korát jelzi. Ugyanúgy, mint a szuperszónikus gépek pilótáinak öltözéke, amit kerekre táguult szemekkel figyel az új múzeumban két kisfiú.

Kósa Csaba

Budapestre vonatkozó újságcikkek		OSZTÁLYOZÁS	
Szerző:	Cím:	Hely:	Tárgy:
Kósa Csaba	A lebegő vasút, a Derű meg az Oldsmobile	Közlekedés	708
Forrás:	1966. apr. 14.	Idő:	1966...
(Hely)	(Idő)	Személy:	Helyszám:
(Köl. v. fiz.)	(Oldal)		